

LITERATURA

“L'enveja és un pecat molt propi d'escriptors”

La crítica literària Marina Porrás debuta amb un assaig que explora com i per què envegem l'altre

JORDI NOPCA
BARCELONA

El primer contacte que Marina Porrás va tenir amb l'enveja va ser a través d'una representació d'*Els pastors* de Folch i Torres. “No vinc d'una educació catòlica, però anava a veure l'obra cada any, i em fascinava veure aquell món antic explicat en vers –recorda ara–. Un dels *hits* era quan el teatre s'omplia de fum perquè apareixien les set fúries de l'infern. Cadascuna representava un pecat capital i l'explicava als pastors. De tots els pecats, el que em semblava més misteriós era el de l'enveja”. I també “perillós”, segons escriu al seu primer assaig, *L'enveja*, publicat a Fragmenta. “És perillós per aquesta condició de secret –diu–. Quan enveges algú ho calles. És dels pecats de cap fred, juntament amb l'avarícia, la supèrbia i la mandra”. Els de “cor calent” –la luxúria, la ira i la gola– no inquieten tant l'autora. I tampoc li semblen un material literari tan interessant.

Porrás ha escollit *Mirall trencat*, de Mercè Rodoreda, com a fil conductor del llibre. “Em fixo sobretot en la relació enverinada entre Teresa Valldaura i la seva filla Sofia –explica–. La Sofia neix amb possibilitats de fer el que vulgui a la vida i ser feliç. Però acumula un desengany rere l'altre”. Rellegint *Mirall trencat*, la crítica literària ha vist que Rodoreda “hi deixa anar una mala llet increïble” en detalls com els “ullets de japonesa” de Sofia, que tothom remarca però que ella no es vol deixar operar, “perquè també són la seva coqueteria”, o en el matrimoni fracassat entre Sofia i Eladi Farriols: “La primera vegada que es veuen, Eladi es fixa primer en Teresa i arriba a pensar que d'una mare espantant en pot sortir una filla descolorida”. L'enveja de Sofia cap a Teresa enverina la filla des de petita, de la

mateixa manera que, fent equip amb Ramon, envejaran el tercer germà, Jaume, fins que l'ofeguin a l'estany del jardí. “Rodoreda col·loca l'enveja en la part més íntima dels personatges, la familiar”, recorda Porrás. El seu assaig es fixa també en altres exemples literaris, des de William Faulkner a Marcel Proust, i els combina amb màximes de La Rochefoucauld o reflexions de Francis Bacon. “Quan Bacon anomena l'enveja l'*ull malvat*, la descriu com un ull enverinat que llança verí que també cau al damunt seu i, per tant, el contamina –explica–. L'enveja és autodestractiva. Afecta l'altre, però també

a tu mateix”. Si la gelosia és “un vici temperamental del qual et pots curar”, l'enveja implica un enquistament al llarg del temps, que pot derivar en ressentiment: “Costa que el ressentit deixi de ser-ho, perquè ja està frustrat i amargat”.

Frenar qui destaca

En un dels capítols finals del llibre, Porrás recorda que “l'enveja és un pecat molt propi d'escriptors”. Per què? “Hi ha autors que sempre estan pendents de mesurar l'èxit dels altres en funció del seu, i el talent propi a partir dels altres. El sistema literari és un lloc de virtuts, però també de vi-

Marina Porrás
(Barcelona,
1991) a la
terrassa
d'un bar de
l'Eixample.

MANOLO GARCÍA

cis i pecats”. Al assaig, l'autora recorda unes paraules de Josep Pla al respecte: “Només la mediocritat és socialment plausible”. S'hi ha trobat, Marina Porrás? “Totalment –diu–. Els mediocres envegen, i és un pecat que he vist molt estès, tant a nivell cultural com polític. La diferència no és mai elogiada, a Catalunya. Quan algú destaca, se'l vol frenar”. A Porrás li sorprèn –i la indigna– trobar-se tanta gent “rendida abans de començar”: “A la llarga, rebaixar les pròpies expectatives per viure amb comoditat et passa factura. Fer mitjana amb l'entorn et porta a viure segons la moral de l'esclau”. —